

Határtalanul pályázat

Földeákról a Felvidékre

2022. szeptember 6-9.

A MAGYAR SZ. KORONA ORSZAGAINAK

ETHNOGRAPHIAI TÉRKÉPE

az 1880° évi népszámlálás adatai alapján

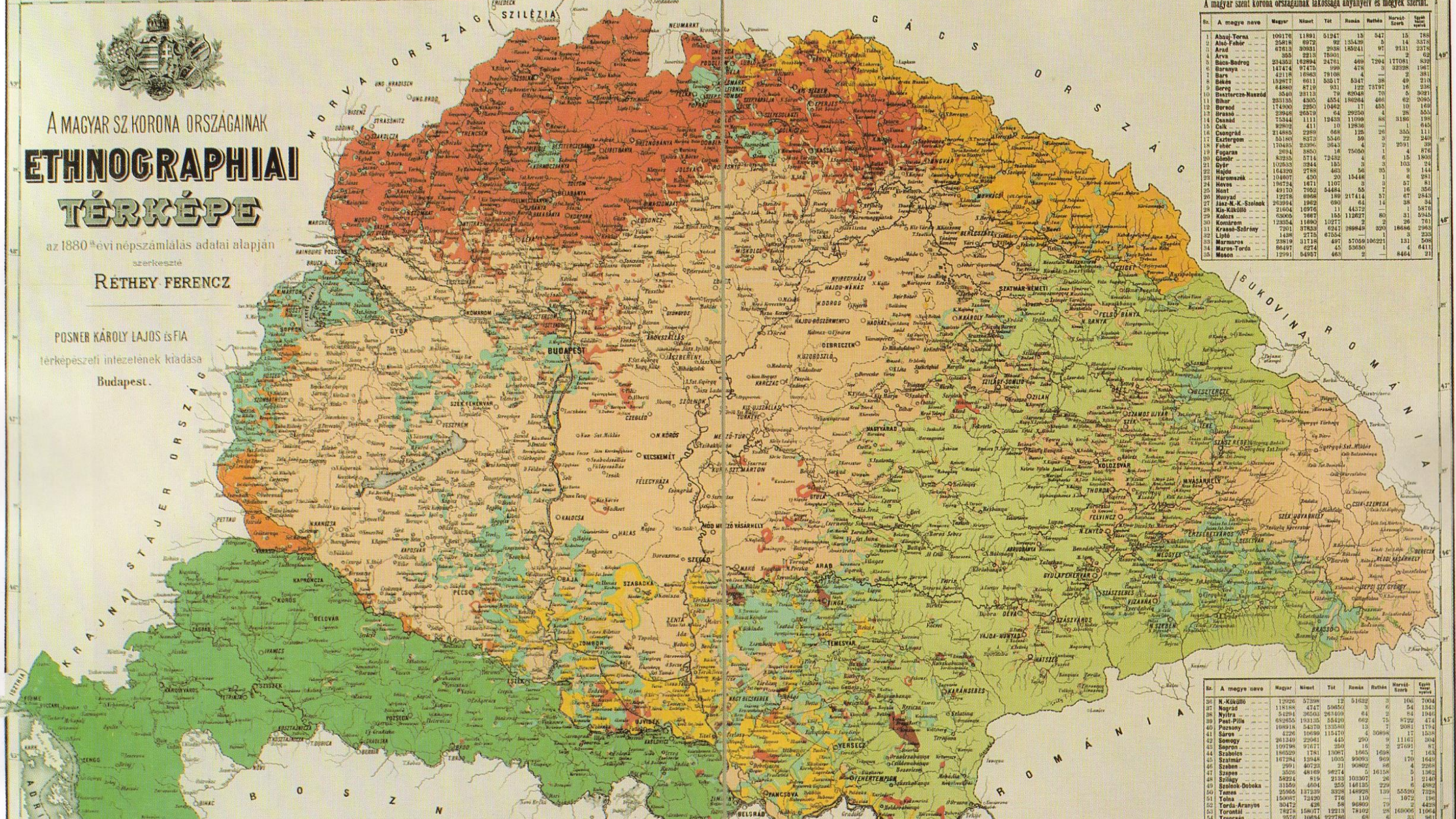
szerkeszté

RETHEY FERENCZ

POSNER KÁROLY LAJOS ÉS FIA

térképészeti intézetének kiadása

Budapest.

A magyar szent korona országainak lakossága anyanyelv és megyék szerint.

Sz.	A megye neve	Magyar	Német	Tót	Rusok	Rothás	Horvátok	Csigó nyelvűek
1	Abauj-Torna	109170	11891	51947	15	547	15	788
2	Aljo-Fehér	25818	8972	92	35439	5	14	3378
3	Arad	47613	30931	2936	18241	91	2131	2378
4	Arva	985	2218	75091				68
5	Bács-Bodrog	334352	162894	24761	469	7294	177081	832
6	Baranya	147474	97475	799	478	3	33298	1967
7	Békés	42118	18963	70106				381
8	Békis	182877	9611	35317	6347	28	49	218
9	Bereg	64880	8719	931	122	73797	16	236
10	Bihar	35440	29113	79	82048	70	6	3091
11	Bistritz-Nagyrad	293135	4305	4554	180294	468	62	3095
12	Borsod	174900	22850	10462	17	453	10	169
13	Brassó	22948	38539	64	39259			28
14	Csanád	75344	1111	12435	11998	68	3180	198
15	Csik	92802	411	10	12836			1
16	Csongrád	214853	2389	668	125	36	355	111
17	Ecsegfalva	55138	8370	5546	59	3	22	449
18	Fehér	170485	23396	3643	4	2	2931	39
19	Fogarasz	3894	3850	18	75060			4
20	Győr	82935	8714	7243	4	6	15	1808
21	Győr-Ménfőcsanak	102833	3244	185	3	3	103	24
22	Hajdú	164320	2768	483	96	35	9	144
23	Háromszék	104007	420	20	14448			8
24	Héves	196724	1671	1107	3	0	57	81
25	Hont	49170	7952	5484	65	7	16	356
26	Hunyad	12976	3868	189	21741	37	67	2645
27	Izvárszék	282994	1962	690	64	14	38	94
28	Kis-Küküllő	21604	10976	11	44572			1
29	Kölkcs	53005	6987	185	112827	80	3	5945
30	Komárom	128354	11892	10277	2	2	26	701
31	Körmös	7301	37838	6347	29849	320	18686	2948
32	Liptó	1438	2725	67554				2
33	Máramaros	23819	31748	497	57059	100221	13	208
34	Maros-Torda	96497	6274	45	53630	1	4	611
35	Moson	12991	54957	163	2		8464	21

Sz.	A megye neve	Magyar	Német	Tót	Rusok	Rothás	Horvátok	Csigó nyelvűek
36	N-Küküllő	12026	57909	12	51632	3	166	7004
37	Nógrád	131818	47	5885	3	54	154	124
38	Nyitra	54294	26503	26430	64	2	94	1940
39	Pest-Pilis	628555	19335	55420	682	75	8722	474
40	Páczony	108918	54370	135260	13	7	2081	1794
41	Sáros	4229	16690	115470			4	30994
42	Somogy	261340	22981	445	290	9	11161	304
43	Sopron	109198	9747	250	16	5	27691	81
44	Szatmár	186029	1781	13987	1965	1699	7	1163
45	Szatmár	167284	13948	1035	99093	969	170	1649
46	Székes	2991	40723	21	90602	86	4	2269
47	Szeged	3525	48169	98274	5	16138	5	1362
48	Szilágys	58224	819	2133	103307	26	1	2140
49	Szolnok-Doboka	31550	4604	255	148135	229	6	4882
50	Temes	25965	17239	3328	148929	139	55350	7224
51	Tolna	150487	74290	110	110	1072	195	195
52	Torda-Aranyos	30472	428	56	96860	70	2	4429
53	Törölkös	78278	158677	12210	78102	28	169006	11064
54	Trencsén	2570	10634	92780	68	6	4	1
55	Türecs	1096	8888	53951	3	1	3	184

A Felvidék történelme

- ▶ A Kárpát-medence északi, zömmel hegyvidéki részét az évszázadok során nevezték Felföldnek, Felsőmagyarországnak, az utóbbi két évszázadban Felvidéknek.
- ▶ Északi határait a Kárpátok vonulata adja, dél felé azonban nem volt pontos határa.
- ▶ Sohasem volt önálló tartomány vagy fejedelemség, emiatt nem is húzhatók meg egyértelműen határai. 1918 óta a Felvidékhez soroljuk az elcsatolt Kisalföld északi felét és az Alföld északkeleti peremét is.

- ▶ XIII-XIV.század: a **kiskirályok** és Csák Máté földje
- ▶ **Károly Róbert aranykora**: trónra kerülését követően rend lett az országban, és a törökök megjelenéséig zavartalan volt az élet. Gazdag **arany-, ezüstbányászata** miatt nőtt meg a terület jelentősége.
- ▶ A szlovákok és a magyarok **együttélése** több évszázados múltra tekint vissza a honfoglalástól kezdve. A középkorban a szlovákság még csak a hegyvidéket népesítette be, de a XVIII. század végére a nyelvhatár délebbre tolódott, s a korábban vegyes magyar-szlovák vidékek szinte teljesen szlovákká váltak. A történelmi Magyarországon a szlovákok nem érezhették magukat elnyomva, sokan közülük a köznemesség soraiba emelkedtek, s a vármegyék irányításában is részt vettek.
- ▶ Sok szlovák eredetű család **megmagyarosodott**, mint például a Kossuth család, de az is előfordult, hogy magyarok váltak szlovákká. A régi felvidéki családok a századok során összeházasodtak egymással, és nagyon szerteágaztak. Érzelmileg némelyek a magyarok, mások a szlovákok felé húztak. 1848-ban sem fordult szembe a szlovákság a magyar forradalommal és szabadságharccal, bár a nemzetiségi törekvések megindultak, a szlovák többségű felvidéki vármegyék több mint tízezer katonát küldtek a szabadságharc zászlói alá.
- ▶ A szlovákok az első világháború végén nyilvánították ki elszakadásukat, Trianonban létrejött Csehszlovákia, mely 1938-ig, majd 1945-től 1992-ig létezett. Ma Szlovákia önálló állam.

Nagyjaink a Felvidékről

- ▶ Ezen a Felvidéken született többek közt Balassi Bálint, Jókai Mór, Tompa Mihály, Mikszáth Kálmán, Madách Imre, Komjáthy Jenő, Reviczky Gyula, Márai Sándor, Szinyei Merse Pál, Csontváry Kosztka Tivadar, Mednyánszky László, Fadrusz János, Lehár Ferenc, Blaha Lujza, Jedlik Ányos, Petzval József, Lóczy Lajos.
- ▶ Számos híres magyar töltötte itt diákéveit, vagy alkotó munkássága kötődik a Felvidékhez. A történelmi Thurzó, Balassa, Wesselényi, Thököly, Rákóczi, Esterházy, Pálffy, Andrássy. Számos híres magyar töltötte itt diákéveit, vagy alkotó munkássága kötődik a Felvidékhez, Tinódi Lantos Sebestyéntől Batsányi Jánoson át Krúdy Gyuláig. A Dessewffy családok számos emléke található itt.

HATÁRTALANUL

BETHLEN GÁBOR
Alap

MEGVALÓSULT
A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

- ▶ A pályázat címe: Felvidék HATÁRTALANUL!
- ▶ A pályázaton nyert összeg, azaz részvételi díj: 1 977 000 Ft
- ▶ Diákok száma: 15 fő
- ▶ Utazók száma: 17 fő (15 diák + 2 kísérő tanár)
- ▶ Utazás tervezett költsége: kb. 1340 km-re 897.000 Ft-pályázati keret

- ▶ Szállás, ellátás: Podzamok Panzió, Szepesváralja
- ▶ Elszállásolás:
- ▶ 2-3 ágyas szobákban

- ▶ Partneriskola: Tornalja, Kazinczy Ferenc Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola

▶ 1. nap megvalósult programja:

- ▶ Indulás a kora reggeli órákban.
- ▶ Látogatás a **partneriskolánál**
- ▶ **Rozsnyó (Rožňava)** az egykoron oly dicső bányászváros. A Rákóczi-szabadságharc alatt 1706-ban II. Rákóczi Ferenc Rozsnyóról kormányozta a fennhatósága alatt lévő országrészeket. A történelmi városközpontot az őrtorony kerengőjéről ajánlatos megtekinteni.
- ▶ **Betlén (Betliar)** az Andrássy család pazar vadászkastélyát keressük fel. Az épület mögött nagy kiterjedésű angolpark található, amelyben egzotikus fák, bokrok, külhoni fenyők és több klasszicista, romantikus építmény található.
- ▶ **Dobsina (Dobšiná)** főtere. A levéltári dokumentumok Dobsinát a történelmi Magyarország első „acélvárosaként” említik és Mátyás király híres fekete serege is többnyire az itt készült fegyverekkel volt ellátva.
- ▶ Továbbutazunk a **Dobsinai jégbarlanghoz**. A barlangot már 1871-ben megnyitották a látogatók számára, majd pár évre rá a világon az elsők között, villanyvilágítással is ellátták. 2000-től a világ természeti örökségének jegyzékén szerepel.
- ▶ **Szepesszombat (Spišská Sobota)** fő látnivalói közé tartozik a későromán stílusú Szent György templom lőcsei Pál mester alkotásaival, a reneszánsz harangláb és a Tátraaljai Múzeum.
- ▶ **Szepesváraljára utazunk**, vacsora a szálláshelyen.

- ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Rozsnyó>
- ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Betlér>
- ▶ <http://kirandulastippek.hu/aggteleki-karszt/betleri-kastely>
- ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Dobsinai-jégbarlang>
- ▶ <http://www.ssj.sk/hu/jaskyna/6-dobsinai-jegbarlang>
- ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szepesszombat>

▶ 2. nap megvalósult programja:

- ▶ A Felvidéken tizenkét, a turisták által is látogatható barlang található, közülük a **Bélai cseppkőbarlang** (Belianska jaskyňa) a legmagasabban fekvő. A barlangot Husz György és Britz János fedezte fel 1881-ben. Sajnos a barlangot nem tudtuk megtekinteni, mert zárva volt.
- ▶ Innen **Késmárkra** (Kežmarok) visz utunk, megtekintjük a Thököly várat és a dicső fejedelem sírját is.
- ▶ Következik a Szepesség gyöngyszeme, **Lőcse** (Levoča). A városi műemlék-rezervátum magába foglalja a város történelmi és kulturális nevezetességeit, amelyeket a csaknem teljesen épségben fennmaradt városfalak ölelnek körbe.
- ▶ Rövid kitérőt teszünk **Csütörtökhelyre** (Spišský Štvrtok), felkeressük a Szent László plébániatemplomot, mely egybeépült a Zápolyaiak temetkezési kápolnájával. A magyarországi gótikus építészet egyik legtökéletesebb, legarányosabb alkotásaként tartják számon.
- ▶ Vacsora a szálláshelyen.

- ▶ <http://www.ssj.sk/hu/jaskyna/2-belai-barlang>
- ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Csütörtökhely>
 - ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Lócse>
- ▶ <http://kirandulastippek.hu/szlovak-paradicsom-szepesseg/locse>
 - ▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Késmárk>
- ▶ <http://kirandulastippek.hu/szlovak-paradicsom-szepesseg/kesmark-thokoly-var>

▶ 3. nap megvalósult programja:

- ▶ Mai programunk első állomása **Igló** (Spišská Nová Ves), mely a Szepesség második legnagyobb városa. Európa legnagyobb nyújtott orsó formájú főterét díszíti a Szűz Mária Mennybemenetele tiszteletére szentelt plébániatemplom.
- ▶ A Hernád-völgyi **Márkusfalva** (Markušovce) a Máriássy család székhelye volt több évszázadon keresztül, akik jelentős bányászati tevékenységet folytattak a Szepességben. Felejthetetlen élmény a rokokó stílusú főúri kastély látogatása.
- ▶ Elutazunk a **szepesi vár**hoz is, mely a szepesi főispánok székhelye volt a 17. század végéig. A várban született Szapolyai János magyar király.

► 4. nap megvalósult programja:

- Következő úti célunk **Eperjes** (Prešov), mely Szlovákia 3. legnagyobb városa. Hosszú, lencse alakú főutcáján egész házsorok pompáznak a felső magyarországi reneszánsz stílusában, amelyet a gazdagon tagolt, csipkézett koronázattal ékes oromfalak jellemeznek.
- Utazásunk végén felkeressük Felső-Magyarország gyöngyszemét, **Kassa** (Košice) városát. Felejthetetlen élményt nyújt a Miklós börtön, a Rákóczi-ház, s nem utolsósorban a székesegyház meglátogatása. Utolsó programunk egy kellemes városséta Márai Sándor emlékek nyomában. Ezt követően hazautazás, érkezés a késő esti órákban.

▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Kassa>

▶ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Eperjes_\(Szlovákia\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Eperjes_(Szlovákia))

<http://kirandulastippek.hu/szlovak-paradicsom-szepesseg/szepesi-var>

▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Márkusfalva>

▶ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Igló>

Fotók a kirándulásról

Előkészítő órák képekben

Előkészítő órák képekben

